

ЩОДО ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ДЕРЖАВНУ ДОПОМОГУ В КОНТЕКСТІ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ**ON PROBLEMATIC ASPECTS OF UKRAINIAN LAWS ON STATE AID IN THE CONTEXT OF TAX INCENTIVES**

**Сіюшов Д.Ю., здобувач
кафедри цивільного та господарського права
Міжрегіональна академія управління персоналом**

Стаття присвячена дослідженню проблемних питань законодавства України про державну допомогу в контексті податкового стимулювання. Актуальність статті зумовлюється нещодавнім набранням чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», яким упроваджено концептуально нове розуміння інституту державної допомоги. У статті встановлюються критерії для визнання податкової пільги державною допомогою, а саме: 1) державна допомога – це підтримка; 2) державна допомога існує в будь-якій формі, зокрема у формі податкової пільги; 3) підтримка в будь-якій формі надається лише суб'єктам господарювання; 4) державна допомога є підтримкою, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції; 5) державна допомога є підтримкою, що створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності. Відповідно, у статті досліджується питання співвідношення понять «державна підтримка» та «державна допомога». Робиться висновок, що державна допомога є окремою формою державної підтримки, ці два поняття співвідносяться аналогічно, як і поняття «податкова пільга» та «податковий стимул» (особливе та загальне). Установлюються інші недосконалі положення законодавства про державну допомогу при їх застосуванні до податкових пільг, надаються пропозиції законодавчих змін. Зокрема, аналізується недосконалість застосування законодавства про державну допомогу саме до суб'єктів господарювання. У зв'язку з цим наводяться приклади осіб, які не підпадають під визначення суб'єкта господарювання, але все-таки можуть бути отримувачами державної допомоги. Також аналізується застосовність положень стосовно такої вимоги для визнання підтримки державною допомогою, як «передача ресурсів держави чи місцевих ресурсів окремим суб'єктам господарювання, а також наявність утрат доходів відповідних бюджетів». Зокрема, робиться висновок, що в разі податкових пільг не завжди існує дійсна передача ресурсів чи втрати доходів. На підставі зроблених висновків надаються пропозиції про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Ключові слова: державна допомога суб'єктам господарювання, податкова пільга, державна підтримка, індивідуальна державна допомога, програма державної допомоги.

The article is dedicated to research of problematic aspects of Ukrainian laws on state aid in the context of tax incentives. The relevance of the article is due to the recent entry into force of the Law of Ukraine "On State Aid to Business Entities", which introduced a conceptually new understanding of the conception of state aid. The article sets out the criteria for recognizing a tax incentive as state aid, namely: 1) state aid is a support; 2) state aid exists in any form, in particular, in the form of tax incentive; 3) support in any form is granted only to business entities; 4) state aid is a support that distorts or threatens to distort economic competition; 5) state aid is a support that creates benefits for the production of certain types of goods or conduction of certain types of economic activities. Accordingly, the article examines the correlation between the concepts of state support and state aid. The article concludes that state aid is a separate form of state support, these two concepts are correlated similarly to the concepts of "tax incentive" and "tax benefit" (special and general). The article establishes other defective provisions of the laws on state aid in their application to tax incentives, provides proposals for legislative changes. In particular, the article analyzes the defective way to application of state aid laws to business entities only. In this regard, examples of persons who do not fall under the definition of a business entity, but can still be recipients of state aid, are provided in the article. The article also analyzes the applicability of the provisions on such a requirement for the recognition of support as a state aid as "the transfer of state or local resources to concrete business entities, as well as the loss of revenues of the relevant budgets". In particular, it is concluded that in the case of tax incentives not always exists a real transfer of resources or loss of revenues. Based on the conclusions made, proposals are made to amend the Law of Ukraine "On State Aid to Business Entities".

Key words: state aid to business entities, tax incentive, state support, individual state aid, state aid scheme.

Постановка проблеми. За останні роки в Україні було введено у дію низку спеціальних нормативно-правових актів у сфері державної допомоги, найважливішим із яких є Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон 1555-VII). Відповідно до статті 4 цього Закону, державна допомога може існувати, зокрема, у формі «надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів».

Закон 1555-VII прийнятий на виконання статті 267 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію). Зазначеною статтею, окрім прийняття національного законодавства про державну допомогу та створення уповноваженого органу, Україна повинна забезпечити, щоб будь-яка нова допомога, яка надається в Україні, відповідала положенням статей 262 та 264 Угоди про асоціацію протягом одного року з дати створення такого органу (іншими словами, протягом одного року з дня набрання чинності Закону 1555-VII, яким АМКУ визначений уповноваженим органом, тобто з 2 серпня 2017 року).

На час написання статті відсутня стала практика застосування законодавства про державну допомогу з боку АМКУ як уповноваженого органу. Окрім того, як буде встановлено далі в статті, чинне законодавство про державну допомогу має низку недоліків, що ускладнюють завдання АМКУ при розгляді справ про визнання податкових пільг державною допомогою.

Це зумовлює актуальність дослідження механізму надання державної допомоги у формі податкових пільг, контролю з боку уповноважених органів, особливостей скасування дискримінуючих положень законодавства, можливостей для відшкодування незаконної державної допомоги у формі податкових пільг

Стан дослідження. Теоретичним і практичним питанням дослідження проблемних питань законодавства України про державну допомогу в контексті податкового стимулювання присвячено недостатньо праць учених і юристів, оскільки відповідне спеціальне законодавство про державну допомогу набрало чинності декілька років тому. Здебільшого вітчизняні вчені досліджували питання саме податкових пільг і податкового стимулювання. Існують дослідження у сфері економіко-правових аспектів надання державної допомоги через призму положень статей 25, 26, 31

Господарського кодексу України (далі – ГКУ). Зокрема, можна виділити праці таких учених: як Н. Бугаєнко, Д. Лічак, Я. Петруненко, Г. Знаменського, О. Колосової, А. Болотової, В. Вишневського, Л. Воронової, Л. Гацької, А. Гринкевича, О. Зельдіної, Е. Золт (E. Zolt), А. Іссон (A. Easson), Л. Капаєвої, О. Качура й інших. Водночас саме в контексті застосування законодавства про державну допомогу суб'єктам господарювання до податкових пільг і стимулів дослідження майже відсутні.

Мета статті – установити критерії для визначення податкової пільги державною допомогою; дослідити співвідношення понять «державна підтримка» та «державна допомога»; визначити різновиди державної допомоги у формі податкових пільг; визначити проблемні аспекти Закону 1555-VII з точки зору застосовності його положень до податкових пільг і запропонувати законодавчі зміни.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до статті 1 Закону 1555-VII, «державна допомога суб'єктам господарювання – підтримка в будь-якій формі суб'єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності».

Отже, державна допомога існує при одночасному дотриманні всіх таких критеріїв:

1) державна допомога – це підтримка.

Важливим є тлумачення поняття «підтримка», через яке визначається державна допомога, і виявлення спільного та різного в поняттях «допомога» та «підтримка».

У положеннях ГКУ поняття «підтримка» та «допомога» використовуються одночасно. Так, наприклад, у статті 16 ГКУ йдеться про застосування державної підтримки суб'єктів господарювання. Відповідно до статті 48 ГКУ, державна підтримка підприємництва полягає, зокрема, у наданні підприємцям «інших видів допомоги». Водночас стаття 26 ГКУ встановлює, що надання державної допомоги суб'єктам господарювання визначається спеціальним законодавством. Поняття «підтримка» використовується й в інших нормативно-правових актах, зокрема в Законі України «Про державну підтримку сільського господарства України», Законі України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні». Чи значить це, що поняття «підтримка» та «допомога» є синонімами?

Д. Лічак, наприклад, робить висновок, що ці поняття не є тотожними. На її думку, державна підтримка – це «сукупність економічних, організаційних та правових механізмів, завдяки яким суб'єктам господарювання надається державою через інфраструктуру підтримки суб'єктів господарювання необхідне сприяння фінансового, організаційного, інформаційного та матеріально-технічного характеру з метою створення умов для формування і розвитку суб'єктів господарювання у різних галузях народного господарства». Підтримка, як зазначає науковець, є «тим механізмом, який стимулює суб'єктів господарювання до раціональної та економічно обґрунтованої господарської діяльності, спрямовує розвиток підприємництва на основі конкуренції» [8; С. 407, 410].

Як правильно зазначає Я. Петруненко, «обидва поняття – «допомога» та «підтримка» – переважно визначаються через категорії «сприяння» та «захист», а також одне через інше («допомога» через поняття «підтримка» й навпаки)». На цій підставі автор доходить висновку, що «повністю ототожнювати досліджувані поняття не доцільно, оскільки вони відрізняються за окремими елементами свого змісту, однак, говорячи про державну допомогу та підтримку, слід визнати їх певну змістову подібність» [9, с. 113].

Доречною є позиція Г. Знаменського в монографії «Правові основи державної підтримки бізнесу», який

зазначає, що надійним критерієм розмежування понять «державна допомога» й «державна підтримка», як і в багатьох інших випадках дії правових норм, є цілі, переслідувані державою під час подібних впливів на економічні процеси. Державна допомога застосовується у виняткових випадках, коли підприємства опиняються в дуже складних економічних ситуаціях і метою застосування є компенсація втрат внаслідок господарської діяльності [11, с. 31]. Але, як правильно зазначає О. Колосова, із цими положеннями можна погодитися частково, оскільки «наявність однієї мети як критерію для визначення того чи іншого правового терміну є недостатньою ... на визначення правового змісту державної допомоги впливають такі фактори, як наслідки її надання, тобто ступінь спотворення конкуренції, кола суб'єктів, на яке вона поширюється, та форми, яку набуває під час її надання» [7, с. 8].

Таким чином, потребує подальшого врегулювання концептуальне співвідношення понять «державна підтримка» та «державна допомога». Викликає сумніви правильність підходу щодо визначення державної допомоги через поняття «державна підтримка». Водночас, оскільки, як видається, державна допомога є окремою формою державної підтримки, ці два поняття співвідносяться аналогічно, як і поняття «податкова пільга» та «податковий стимул» (особливе та загальне) [12];

2) існування державної підтримки в будь-якій формі.

Зокрема, з урахуванням положень статті 4 Закону 1555-VII державна допомога може існувати у формі «надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів». У цьому аспекті можна дійти таких висновків. По-перше, державна допомога може існувати у формі податкової пільги, а не податкового стимулу. Іншими словами, державна допомога – це завжди виняток із загальних правил оподаткування. По-друге, формулювання «надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів» не є достатньо коректним. Допільним є скорочення формулювання до «надання податкових пільг», оскільки податкова пільга – це зміна будь-якого з елементів податку (а елементи податку вже включають, зокрема, строк та порядок сплати податку).

Варто також звернути увагу на недостатньо коректно сформульоване положення пункту 1 статті 4 Закону 1555-VII, а саме: «1. Державна допомога полягає у передачі ресурсів держави чи місцевих ресурсів окремим суб'єктам господарювання, а також у втраті доходів відповідних бюджетів». Як убачається, це положення невинновато звужує можливі форми надання державної допомоги, адже державна допомога може бути як позитивною, так і негативною. Позитивна державна допомога полягає в наявності наміру надавача державної допомоги надати пряму чи непряму підтримку суб'єкту, унаслідок чого такий суб'єкт отримує певні переваги. У випадку негативною державної допомоги надавач допомоги не має наміру підтримати жодного суб'єкта, навпаки, завданням надавача допомоги є позбавлення певних переваг або посилення відповідальності певного суб'єкта чи групи суб'єктів (наприклад, позбавлення права на податкову пільгу), унаслідок чого інший суб'єкт чи група суб'єктів фактично отримують переваги.

Окрім цього, деякі форми надання державної допомоги не спричиняють передачу ресурсів держави чи місцевих ресурсів і втрати доходів бюджетів.

Зокрема, у випадку негативною державної допомоги існують обґрунтовані сумніви, що скорочення податкових пільг або підвищення податкового тягаря для певних суб'єктів передбачає передачу відповідних ресурсів або відповідні втрати бюджету, адже, навпаки, унаслідок упровадження таких змін потенційно буде отримано більше доходів бюджетів, ніж до впровадження.

Інший приклад – це податкові пільги, що надають певні переваги окремим суб'єктам, але не передбачають

жодних утрат бюджетів чи передачі ресурсів. Наприклад, статтею 100 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) передбачено процедуру відстрочення та розстрочення податкових зобов'язань. Якщо б рішення контролюючого органу про розстрочення грошових зобов'язань платника податків було визнане державною допомогою, навряд чи можна говорити, що існувала б передача певних ресурсів чи існували б утрати державного або місцевого бюджету;

3) підтримка в будь-якій формі надається лише суб'єктам господарювання.

Спеціальне законодавство про державну допомогу не розповсюджується на суб'єктів, які не є суб'єктами господарювання. Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», суб'єктом господарювання визнається «юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою; група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими». Зазначеною статтею також встановлено, що «суб'єктами господарювання визнаються також органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю в частині їх діяльності з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншої господарської діяльності».

Відповідно, дія законодавства про державну допомогу не розповсюджується на фізичних осіб, що не здійснюють господарську діяльність і не здійснюють контроль над іншою юридичною чи фізичною особою; на об'єднання чи утворення, що не є юридичними особами. Наслідком є виключення з переліку таких суб'єктів: філій юридичної особи; постійних представництв нерезидентів; нерезидентів, які отримують доходи з джерел походження з України; осіб, що здійснюють спільну діяльність без утворення юридичної особи (зокрема це просте товариство).

Стосовно філій юридичних осіб, відповідно до статті 95 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), філія не є юридичною особою; водночас філія здійснює всі або частину функцій юридичної особи. Таким чином, філія може здійснювати господарську діяльність. ПКУ можуть бути встановлені окремі податкові пільги, що розповсюджуватимуться лише на оподаткування філій¹.

Теоретично видається за можливе розтлумачити словосполучення «юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності» як таке, що поширює дію законодавства про державну допомогу на нерезидентів, їх представництва та постійні представництва в Україні. Однак існує високий ризик, що вказане словосполучення сприйматиметься у вузькому значенні, а саме через визначення поняття «юридична особа», що, відповідно до ЦКУ, є «організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку» (тобто відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань»). Отже, у вузькому значенні це словосполучення розповсюджується лише на юридичні особи, зареєстровані в Україні.

Нерезиденти є платниками податку на прибуток підприємств [10, пп. 133.2.1 п. 133.2 ст. 133] при одержанні низки доходів із джерел походження з України [10, пп. 141.4.1 п. 141.4 ст. 141]. Отже, нерезидент може бути суб'єктом, який отримує й користується податковими пільгами в Україні.

Особи, що здійснюють спільну діяльність без утворення юридичної особи (зокрема це прості товариства), є для цілей оподаткування ПДВ окремим платником. Такі особи можуть здійснювати господарську діяльність (хоча

й не є суб'єктом господарювання в розумінні ГКУ), а відтак на цих осіб має розповсюджуватися законодавство про державну допомогу.

Важливо також зазначити, що в Угоді про асоціацію відсутня вказівка на суб'єктний склад отримувачів державної допомоги. При визначенні суб'єктів, що отримують переваги внаслідок надання державної допомоги (у версії Угоди про асоціацію англійською мовою), використовується більш загальне поняття «undertaking». Тлумачні словники англійської мови визначають поняття «undertaking» як компанія або бізнес [1], що є поняттями, з одного боку, ширшими, ніж поняття «суб'єкт господарювання» (оскільки відсутні обмеження щодо організаційно-правового чи податкового статусу особи), а з іншого боку, є вузькими, оскільки включають лише тих осіб, що здійснюють підприємницьку діяльність.

Варто звернути увагу, що не завжди отримувач державної допомоги є суб'єктом, який одержує переваги внаслідок цього. Може існувати як пряма державна допомога (коли отримувач та особа, що використовує переваги, є одним суб'єктом) і непряма державна допомога. Наприклад, можуть існувати положення податкового законодавства, що визначають право підприємства на вирахування вартості придбаних автомобілів (без застосування положень щодо амортизації протягом певного строку) за умови, що такі автомобілі оснащені електричним двигуном. У такому випадку хоча прямим отримувачем державної допомоги є таке підприємство, фактичним бенефіціаром є також суб'єкти, що здійснюють виробництво та/або продаж автомобілів з електричними двигунами.

З урахуванням вищенаведеного доцільним виглядає внесення змін у визначення державної допомоги в Законі 1555-VII і виключення з нього вказівки на суб'єктів господарювання, що одержують державну допомогу. Відповідно, необхідним є виключення пункту 12 статті 1 Закону 1555-VII, яким визначаються отримувачі державної допомоги (у чинній редакції це суб'єкти господарювання), а також унесення змін в інші відповідні статті Закону 1555-VII.

Окрім того, доцільним є виключення з частини 2 статті 1 Закону 1555-VIII вказівки на те, що термін «суб'єкт господарювання» вживається в значенні, наведеному в Законі України «Про захист економічної конкуренції». Варто доповнити частину 1 статті 1 новим визначенням «підприємство». Відповідно, варто внести зміни в Законі 1555-VIII, замінивши поняття «суб'єкт господарювання» на поняття «підприємство»;

4) підтримка, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

Цей критерій передбачає, що не будь-яка підтримка визнається державною допомогою, а лише та, що негативно впливає на економічну конкуренцію або є підстави вважати, що такий негативний вплив виникне в майбутньому;

5) підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

Цей критерій передбачає, що підтримка визнається державною допомогою лише в тому випадку, якщо існує вибірковість. При цьому, як убачається, це формулювання передбачає перевірку на вибірковість не лише в межах одного товарного ринку [5, ст. 1], а вимагає ширшого тлумачення, оскільки спотворення конкуренції може існувати між підприємствами з різних товарних ринків.

Законом 1555-VII передбачено, що державна допомога може надаватися двома способами: як індивідуальна державна допомога та як програма державної допомоги:

– програма державної допомоги – це «нормативно-правовий акт або сукупність актів, на підставі яких певним категоріям суб'єктів господарювання передбачається надання державної допомоги впродовж певного або невизначеного періоду у визначеному або невизначеному розмірі»;

¹ Сьогодні філія визнається податковим агентом з податку на доходи фізичних осіб відповідно до пункту 14.1.180 статті 14 ПКУ.

– індивідуальна державна допомога – це «захід державної допомоги, що здійснюється поза межами програми державної допомоги, а також окремі заходи державної допомоги, що здійснюються в межах програми державної допомоги, але підлягають повідомленню згідно з умовами такої програми та цим Законом» [4].

Фактично основною суттєвою різницею між програмою державної допомоги та індивідуальною державною допомогою є склад осіб, що отримують переваги. Як впливає з визначення програми державної допомоги, остання надається «певним категоріям суб'єктів». У визначенні індивідуальної державної допомоги вказівка на суб'єктний склад відсутня, але тлумачення слова «індивідуальний» дає змогу дійти висновку, що така державна допомога надається одному суб'єкту або певній заздалегідь визначеній групі суб'єктів і не може бути поширена на інших суб'єктів.

Іншими словами, як видається, програма державної допомоги передбачає надання державної допомоги будь-якому суб'єкту, який відповідає заздалегідь визначеним критеріям. Таким чином, будь-який суб'єкт, який на певний момент часу не підпадає під дію такої програми державної допомоги, має можливість виконати встановлені критерії та автоматично отримати відповідну державну допомогу. Прикладом державної допомоги у формі податкової пільги може бути положення податкового законодавства про встановлення прискореної амортизації основних засобів при дотриманні підприємством певних критеріїв.

Щодо індивідуальної державної допомоги, то, як убачається, не існує заздалегідь визначених критеріїв, що можуть бути потенційно виконані будь-яким суб'єктом. Така державна допомога надається виключно індивідуально, не в автоматичному режимі та не може бути в подальшому поширена на інших суб'єктів. Яскравим прикладом індивідуальної державної допомоги може бути індивідуальна податкова консультація [10, ст. 52] або договір про попереднє узгодження ціноутворення в контрольованих операціях [10, п. 38.6 ст. 39].

Отже, можна дійти висновку про наявність другої важливої різниці між програмою державної допомоги та індивідуальною державною допомогою: перша надається автоматично, а друга – в індивідуальному порядку за дискреційними повноваженнями надавача.

Відповідно, як впливає із Закону 1555-VII, окремі заходи державної допомоги, що здійснюються в межах програми державної допомоги, але передбачають втручання надавачів (тобто державна допомога надається не в автоматичному режимі), є індивідуальною державною допомогою.

Варто також звернути увагу на визначення програми державної допомоги як нормативно-правового акта або сукупності актів. Як видається, таке визначення не зовсім відповідає фактичним обставинам. Нормативно-правовий акт чи сукупність актів не обов'язково повинні закріплювати лише одну програму державної допомоги. Наприклад, ПКУ є нормативно-правовим актом, який потенційно закріплює десятки програм державної допомоги.

Окрім цього, відповідно до висновків, варто виключити з визначення програми державної допомоги вказівку на «суб'єктів господарювання» як отримувачів.

Існує невизначеність із застосуванням поняття «незначна державна допомога» до податкових пільг. Законом 1555-VII встановлено, що незначна державна допомога – це «державна допомога одному суб'єкту господарювання, сукупний розмір якої незалежно від її форми та джерел не перевищує за будь-який трирічний період суму, еквівалентну 200 тисячам євро, визначену за офіційним валютним курсом, установленим Національним банком України, що діяв на останній день фінансового року».

На практиці АМКУ, здійснюючи оцінювання податкової пільги на предмет її відповідності державній допо-

мозі, здебільшого не матиме можливість із точністю визначити, чи будуть утрати державного чи місцевого бюджету дорівнювати або перевищувати суму у 200 тисяч євро протягом трьох років користування податковою пільгою для кожного суб'єкта. Така можливість існуватиме лише в разі окремих ситуацій із наданням індивідуальної державної допомоги.

Утрати бюджетів у результаті надання податкових пільг аналізуються постфактум на підставі одержаних від платників податків звітів про суми податкових пільг.

Оскільки оцінка «вартості» податкової пільги для бюджетів здебільшого не є можливою, видається, що виключення для незначної державної допомоги не має застосовуватися до податкових пільг, окрім ситуацій, коли існує можливість достовірної оцінки втрати бюджетів у результаті надання таких пільг.

Висновки. Для визначення податкової пільги державною допомогою необхідним є одночасне існування таких критеріїв:

- 1) наявність підтримки;
- 2) підтримка існує у формі податкової пільги;
- 3) підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
- 4) підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції;
- 5) підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів підприємницької діяльності.

На підставі вищевикладеного рекомендується внести такі зміни в Закон 1555-VII:

- 1) унести зміни в пункт 1 частини 1 статті 1 Закону 1555-VII, виклавши його в такій редакції: «1) державна допомога підприємствам (далі – державна допомога) – підтримка в будь-якій формі за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для окремих підприємств чи виробництва окремих видів товарів»;

- 2) унести зміни в пункт 3 частини 1 статті 1 Закону 1555-VII, виклавши його в такій редакції: «3) індивідуальна державна допомога – захід державної допомоги, що здійснюється поза межами програми державної допомоги, а також окремі заходи державної допомоги, що здійснюються в межах програми державної допомоги, але підлягають повідомленню згідно з умовами такої програми та цим Законом, на підставі якого окремим підприємствам чи окремим групам підприємств надається державна допомога на підставі рішення надавача державної допомоги»;

- 3) унести зміни в пункт 15 частини 1 статті 1 Закону 1555-VII, виклавши його в такій редакції: «15) програма державної допомоги – нормативно-правовий акт, або сукупність актів, або сукупність певних положень нормативно-правового акта чи актів, на підставі яких певним категоріям підприємств, що відповідають заздалегідь установленим критеріям, передбачається надання державної допомоги впродовж певного або невизначеного періоду у визначеному або невизначеному розмірі»;

- 4) виключити пункт 12 частини 1 статті 1 Закону 1555-VII;

- 5) доповнити частину 1 статті 1 Закону 1555-VII пунктом 12 із визначенням поняття «підприємство» й унести відповідні зміни до спеціального законодавства про державну допомогу в частині заміни поняття «суб'єкт господарювання» на поняття «підприємство»:

«(19) підприємство – для цілей цього Закону будь-яка особа незалежно від організаційно-правового чи податкового статусу, місця реєстрації, джерел фінансування, що здійснює продаж товарів, результатів робіт чи надання послуг»;

- 6) унести зміни в пункт 9 частини 1 статті 1 Закону 1555-VII, виклавши його в такій редакції: 9) незначна дер-

жавна допомога – державна допомога одному підприємству, сукупний розмір якої незалежно від її форми та джерел не перевищує за будь-який трирічний період суму, еквівалентну 200 тисячам євро, визначену за офіційним валютним курсом, установленим Національним банком України, що діяв на останній день фінансового року, окрім державної допомоги у формі податкової пільги, розмір якої неможливо розрахувати наперед»;

7) виключити із Закону 1555-VII і відповідних підзаконних актів усі посилання на суб'єктів господарювання як отримувачів державної допомоги; якщо необхідно, замінити словосполучення «суб'єкти господарювання; на слово «підприємство»;

8) виключити абзац 1 частини 1 статті 4 Закону 1555-VII.
9) унести зміни в пункт 3 частини 1 статті 4 Закону 1555-VII, виклавши його в такій редакції: «3) надання податкових пільг».

ЛІТЕРАТУРА

1. Cambridge Dictionary : веб-сайт. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%8C/%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9/undertaking> (дата звернення: 05.01.2021).
2. Воронова Л.К. Фінансове право України : підручник. Київ : Прецедент ; Моя книга, 2006.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV станом на 1 січня 2021 р. / *Верховна Рада України. Офіційний вісник України*. 2003.
4. Про державну допомогу суб'єктам господарювання : Закон України від 28 грудня 2014р. № 71-VIII. *Офіційний вісник України*. 2015.
5. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11 січня 2001 р. № 2210-III. *Офіційний вісник України*. 2001.
6. Качур О.В. Налоги и налогообложение : учебное пособие. Москва : КНОРУС, 2007.
7. Колосова О.Е. Поняття державної допомоги суб'єктам господарювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2014. Вип. 27 (2). С. 7–10.
8. Лічак Д.В. Проблеми визначення поняття «державна підтримка суб'єктів господарювання». *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. Вип. 50. С. 403–411.
9. Петруненко Я.В. Поняття державної підтримки суб'єктів господарювання як засобу забезпечення ефективного використання коштів. *Господарське право і процес*. 2018. № 6. С. 110–115.
10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI станом на 1 січня 2021 р. / *Верховна Рада України. Офіційний вісник України*. 2010.
11. Знаменский Г. Правовые основы государственной поддержки бизнеса : монография / НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. Донецк : Юго-Восток, 2011. 170 с.
12. Сиушов Д. О понятии налоговой льготы и экономико-правовой оценке ее эффективности. *Legea si viata*. 2017. № 3/2. С. 117–121.
13. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 р. станом на 1 січня 2021 р. : Міжнародний документ. Київ : *Офіційний вісник України*, 2014.